

кова та ін. [За ред. проф. М.Ф. Огійчука.] – [6 – е вид., перероб. і доповн.] – К.: Алерта, 2011.- 1042 с.

4. П(С)БО 7 "Основні засоби" від 18 травня 2000 р. за N 288/4509.

*Горпинюк В.В., магістрант ТНЕУ,
науковий керівник: к.е.н., доцент Семанюк В.З.*

ПЕРЕДУМОВИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

Специфіка роботи підприємств різних галузей обумовлює різноманітність варіантів організації служби внутрішнього аудиту, вибір контрольних прийомів, методів і методик, використовуваних цією службою в своїй діяльності. Аспекти теорії і практики організації і проведення внутрішнього аудиту підприємств в даний час мало вивчені. Використання потенційних можливостей інституту внутрішнього аудиту сприятиме істотному підвищенню ефективності управління діяльністю таких підприємств. Дослідженням внутрішнього контролю в цілому, та внутрішнього аудиту зокрема, займаються такі вітчизняні економісти, як Каменська Т. О., Пантелєєв В. П., Петренко О.В., Рудницький В. С., Ткаченко А.М., Філозоф О.В, Шухман М.Е., Хома Д. М., а також зарубіжні автори: Аренс А., Лоббек Дж., Дефліз ф.Л., Дженик Г.Р., Орейлі В.М., Хірш М.Б., Адамс Р., Джек К. Робертсон та ін.

Вказаними авторами вивчено цілі і загальні завдання внутрішнього аудиту; етапи створення і основні напрями використання вітчизняної і зарубіжної практики організації служби внутрішнього аудиту (СВА) на підприємствах.

Сучасна діяльність внутрішнього аудиту трактується як управлінська, основною метою якої є вдосконалення усіх аспектів існування підприємства. На внутрішніх аудиторів покладаються функції оцінювання ефективності та результативності бізнес-процесів і систем внутрішнього контролю [5, 124].

У розвинених країнах внутрішньому аудиту приділяється така ж пильна увага, як і зовнішньому. Інститут внутрішніх аудиторів США так визначає внутрішній аудит і його цілі: «Внутрішній аудит – незалежна оцінка усередині організації для перевірки і визначення ефективності її діяльності. Мета внутрішнього аудиту – допомогти членам організації ефективно виконувати свої обов'язки. Внутрішній аудит представляє їм для цього дані аналізу, оцінки, рекомендації, поради і інформацію про об'єкти, що перевіряються».

Внутрішньому аудиту належить визначальна роль в забезпеченні законності здійснення господарських операцій, тому йому приділяють таку виняткову увагу в організації аудиту. Більше п'ятдесяти років функціонує міжнародний центр, який об'єднує діяльність національних інститутів внутрішніх аудиторів США, Японії, Ізраїлю, Франції, Великобританії, Індії і інших країн. Головні завдання центру і національних інститутів полягають в забезпеченні норм професійної практики внутрішнього аудиту, розробці і здійсненню програм безперервного професійного розвитку, програм сертифікації внутрішніх аудиторів. Про це свідчать законодавчі акти і організація аудиту в цих країнах. Закони про компанії, що регламентують господарську діяльність, включають не тільки положення про обов'язковість внутрішнього аудиту, але і склад його компонентів; вимоги до їх організації [3, 217].

В Україні становлення внутрішнього аудиту пов'язане з розвитком системи контролю в період формування ринкової економіки. За цей час відбулося зміщення акцентів від контрольних-ревізійних перевірок, мета яких зводилася до виявлення допущених помилок і аудиту господарського стану економічних суб'єктів з метою підвищення ефективності управління.

Вивчення існуючих нормативних документів Національного Банку України, Кабінету Міністрів України, ДКЦПФР, ДКРФП, Головного КРУ, що регламентують діяльність внутрішнього аудиту, дозволило визначити окремі етапи його імплементації у бізнес-середовище України (рис. 1).

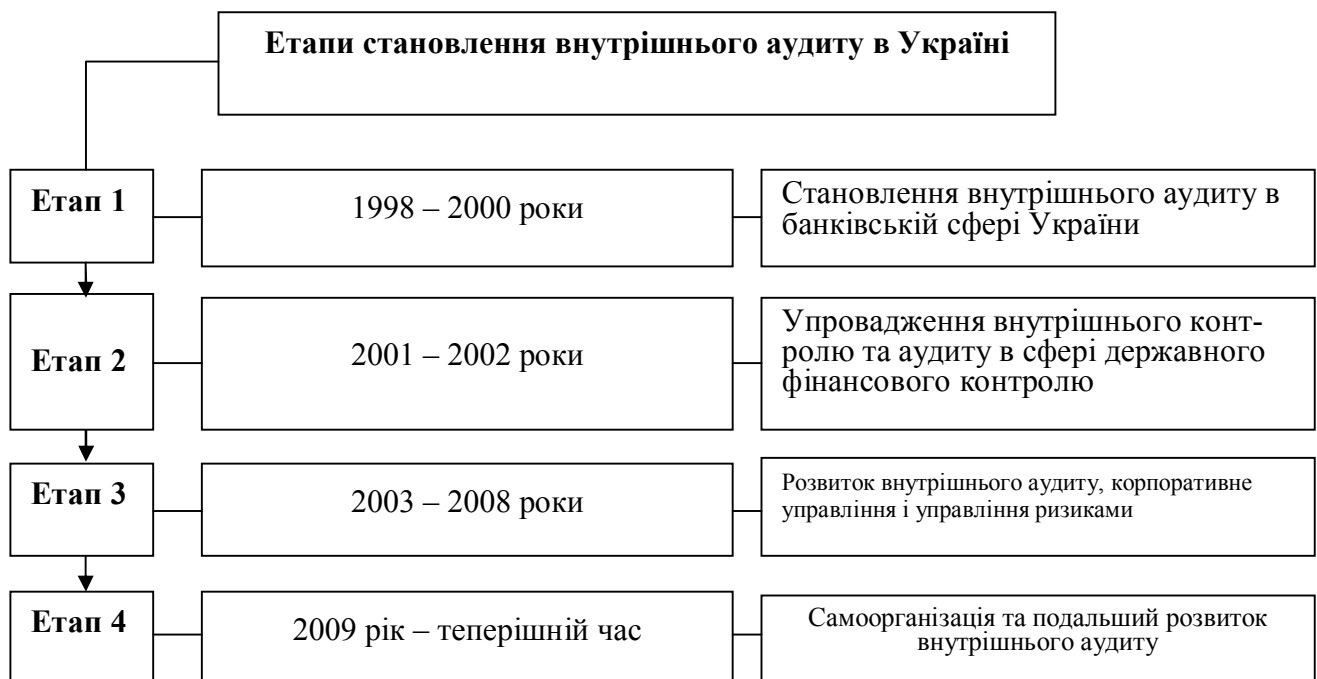

Рис. 1. Становлення внутрішнього аудиту в Україні [4]

Результати досліджень вітчизняного та зарубіжного досвіду дозволили зробити висновок, що в питаннях регулювання діяльності внутрішнього аудиту нормативна база України узгоджена з міжнародними професійними стандартами внутрішнього аудиту. Ці стандарти, розроблені та впроваджені у практику Міжнародним інститутом внутрішніх аудиторів, у свою чергу, є гармонізованими з Міжнародними стандартами аудиту.

Однак законодавчо передбачених передумов для впровадження діючих форм контролю в систему внутрішнього аудиту на основі закордонного досвіду недостатньо. Відсутність необхідних наукових, методологічних та методичних розробок, що враховують вітчизняні особливості, гальмує впровадження внутрішнього аудиту у бізнес-практику підприємств. Для створення системи внутрішнього аудиту в Україні необхідні такі передумови (рис. 2).

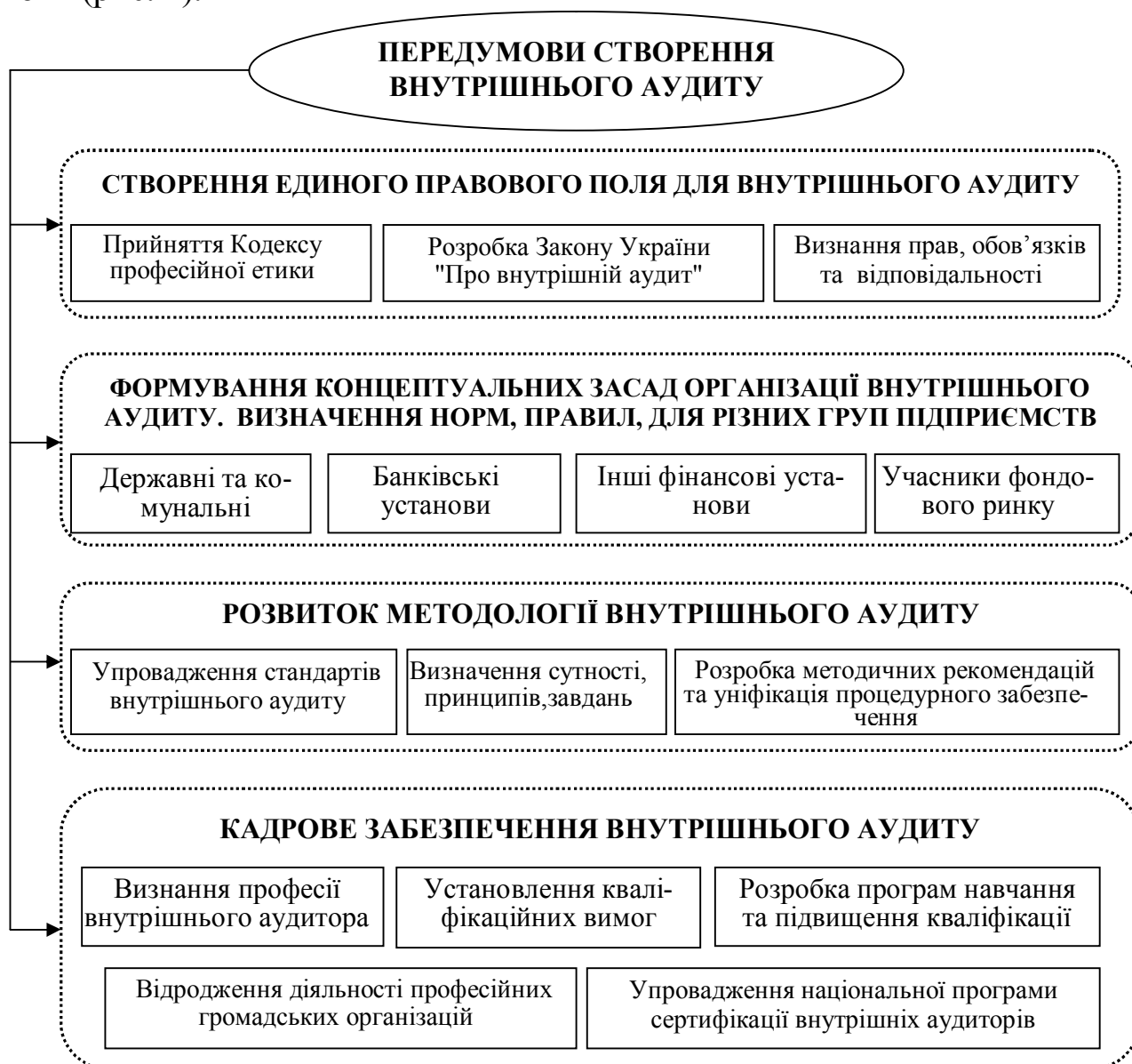

Рис. 2. Основні передумови створення внутрішнього аудиту в Україні [4]

Для визнання стратегії економічної діяльності, власники повинні мати поглиблене уявлення як про внутрішнє середовище підприємства – його потенціал і тенденції розвитку, так і про зовнішнє середовище. Проте, менеджери можуть не забезпечити надання достовірної інформації, не розкрити ті загрози і ризики, які власники корпорації повинні враховувати при визначенні цілей і шляхів їх досягнення, оскільки інтереси власників і менеджерів не співпадають.

Менеджери вищої ланки, тобто наймані керівники, користуючись необмеженим постійним доступом до капіталу, мають свої власні цілі, а саме: матеріальна винагорода, зміцнення позицій, влада, які можуть не мати ані найменшого відношення до цілей корпорації. Конфлікт інтересів і засобів, що їх задовольняють, очевидний.

Основними причинами використання послуг внутрішнього аудиту є: відсутність у облікових працівників новостворюваних підприємств належного рівня кваліфікації; загострення суперечностей господарських відносин, що швидко мінялися, із законодавчою і нормативною базою економіки; часті зміни в законодавчій і нормативній базі господарської діяльності і інформаційний «голод» на нормативні документи, що виник в результаті зламу існуючої системи доведення документів до господарюючих суб'єктів; необхідності роз'яснень податкового і господарського законодавства; потреба керівників в достовірній інформації про господарську діяльність, фінансове положення і фінансові результати своїх організацій для своєчасного ухвалення правильних управлінських рішень, а також бажання «власників» підприємств бути упевненими в сумлінності і компетентності найманих керівників і бухгалтерів, відсутності розкрадань з їх боку [5, 12].

Однією з передумов необхідності створення служб внутрішнього аудиту у великих організаціях стала потреба підтвердження фінансової звітності цих підприємств за міжнародними стандартами обліку, що викликає не виходом найбільших компаній і банків на світовий ринок капіталу і необхідністю котирування своїх акцій на міжнародних фондових біржах.

Стандартні методики і процедури аудиту, вживані в міжнародній практиці, як і стандарти обліку відрізняються від використовуваних в Україні, тому з метою зниження витрат на надання послуг з аудиту і зниження ризикових вкладень своїх засобів, виникла необхідність підготовки внутрішніх фахівців, що досконально володіють цими питаннями.

В даний час більшість вітчизняних корпорацій не мають необхідного рівня відкритості, прозорості і керованості для дійсного акумулювання капіталу та залучення інвестицій. Наріжним каменем у вирішенні існуючих проблем постає організація постійного і систематичного внутрішнього контролю, найбільш дієвим елементом якого і є внутрішній аудит. Найважливіші передумови організації внутрішнього аудиту в корпораціях, які

відрізняються особливостями організації і ведення бізнесу, наведені на рис. 3.

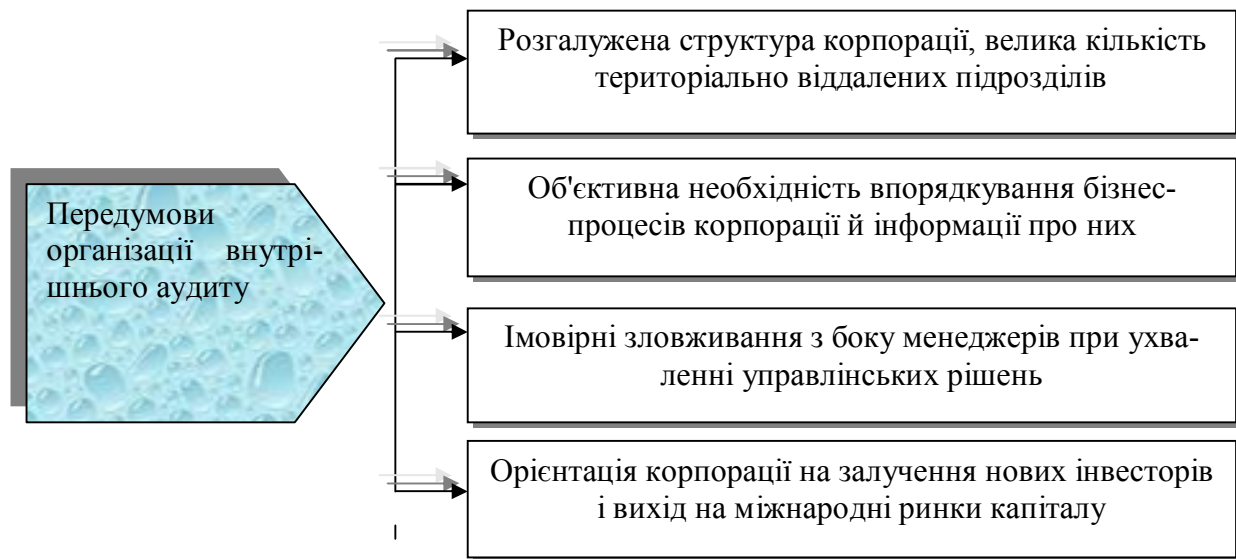

Рис. 3. Передумови організації внутрішнього аудиту в корпораціях [5]

Таким чином, система внутрішнього аудиту визначається як превентивність, що дозволяє проводити безперервне оцінювання ризиків і стану внутрішнього контролю на систематизованій та послідовній основі. Внутрішній аудит на основі постійного потоку контрольної-аналітичної аудиторської інформації забезпечує запобігання проявам невідповідностей та порушень у функціонуванні об'єкта внутрішнього аудиту як у поточний час, так і у майбутньому завдяки розробці відповідних рекомендацій з усунення недоліків, удосконалення існуючих систем та моніторингу їх своєчасного впровадження [1].

Список використаної літератури:

1. Богомолів А.М., Голощапов Н.А. Внутренний аудит. Организация и методика проведения. [Текст] / А. М. Богомолів, Н. А. Голощапов – М.: Экзамен, 2009. – 192 с.
2. Дмитренко І.М. Етапи організації відділу внутрішнього аудиту в умовах корпоративного управління / І. Дмитренко, М. Шухман//Торгівля і ринок України. – 2006. – №21. – С.208-214.
3. Жминько С.И. Внутренний аудит / Жминько С.И., Швырёва О.И., Сафонова М.Ф. – Ростов н/Д: Феникс, 2008. –316 с.
4. Каменська Т. О. Внутрішній аудит: монографія / Т.О.Каменська. – К.: Інформ.-аналіт. агентство, 2011. – 500 с.
5. Пугачёв В.В. Внутренний аудит и контроль. Организация внутреннего аудита в условиях экономического кризиса: учебник / В.В. Пугачёв – М.: Дело и Сервис, 2010. – 224 с.